

Which is not the case by בור

מה שאין כן בבור –

OVERVIEW

The **ברייטא** mentions that the **חומרא** of **בור** over **אש** (and **אש** over **בור**) is that **שור** pays **כופר**; however **בור** and **אש** do not pay **כופר**. If a person died by falling into a **בור** or if he was killed by a (spreading) fire, the **בעל** and **בור** do not pay **כופר** to his heirs. **תוספות** will discuss the source of this ruling.

- **בור** however; **כופר** **שור** that **ברייטא** concludes the thought of the **תוספות**

שאין משלם כופר וכן אש דקתני בסמוך מה שאין כן באש -

Does not pay כופר, and similarly concerning אש which the ברייטא shortly teaches 'that it is not so by אש', it also means that אש does not pay כופר.

asks: **תוספות**

ואם תאמר ונילף משור ונחייבו בכופר¹ -

And if you will say; let us derive בור from שור; and בור should be liable to pay כופר; just as שור pays כופר -

anticipates a possible rebuttal to his question: **תוספות**

ואף על גב דאיכא למימר שכן בעל חי -

And even though it is possible to argue that שור is alive and therefore we cannot derive אש and בור which are not alive, from שור -

rejects this rebuttal: **תוספות**

דהא מסקינן לקמן בפרק כיצד (דף כו,א) דאיכא כופר ברגל² -

For the גמרא concludes later in פרק כיצד that there is כופר by רגל.

שמע מינה דילפינן רגל מקרן -

We conclude from this ruling that we do derive רגל from קרן; that just as קרן pays כופר so too does רגל -

ולא פרכינן מה לקרן שכן כוונתו להזיק וחייב ברשות הרבים -

And we do not challenge this derivation by arguing; why is קרן חייב כופר since קרן is also חייב ברה"ר, however רגל is not להזיק and it is כוונתו להזיק, therefore we cannot derive רגל from קרן. The גמרא could have argued this way; however it chose not to.³ Similarly here we should be able to derive אש and בור from קרן

¹ The commentaries ask how can **תוספות** argue that **בור** should pay **כופר**, when there is a **פסוק** that teaches us **שור ולא אדם**, that the **בעל הבור** is **פטור** if an **אדם** was killed in his **בור**. See **אמ"ה** and **מהרש"א** (הארוך). See 'Thinking it over' # 1.

² If a cow tramples a person (child) while walking (in the **רשות הניזק**), the **בעל השור** is **כופר**.

³ See **תוספות** there **או ד"ה** who is indeed puzzled by this **לימוד**. Perhaps the reason we do not ask these **פירכות** is since

disregard the חומרות of קרן, just as they were disregarded concerning the ילפותא of קרן from רגל.
The question remains, why indeed בור ואש are exempt from כופר!

answers: תוספות

ויש לומר דאש ובור פטורין דדרשינן עליו⁴ ולא על בור עליו ולא על האש -

And one can say that פטורין from כופר for we interpret the word עליו which is written by כופר to mean **עליו – on him** (the בעל השור); only he has to pay בעל, **but not the בעל הבור** and similarly **עליו and not for the האש**; only the בעל כופר, but no other מזיק is liable to pay כופר.

לימוד תוספות proves that this is a valid

כדרשינן לקמן בסוף כיצד (שם) עליו ולא על האדם -

As the גמרא interprets later, in the end of כיצד, פרק, that the word **עליו**, excludes a **person** who killed, from paying כופר. This word **עליו** excludes everyone from paying כופר, except for the מזיק of שור (including רגל⁵).

תוספות has an additional question:

ואם תאמר שור ולא אדם דכתיב בבור⁶ למה לי תיפוק ליה מעליו -

And if you will say; why do we need the word שור which is written by בור, from which we derive by exclusion **ולא אדם**; that the בעל הבור is not liable for (כופר) payment if a person was killed by the בור; **we can derive** that the בעל הבור is פטור if a person was killed in his בור **from the word עליו** which is written by כופר.⁷

answers: תוספות

ויש לומר דאיצטריך שור ולא אדם לפטור עבד שנפל בתוכו -

And one can say; that the דרשה of שור ולא אדם is necessary to exempt the בעל בור from payment if an עבד כנעני fell into the בור -

או עובד כוכבים הקנוי לישראל⁸:

רגל is an אב, and all we want to derive from קרן is (merely) a detail (that רגל is כופר just as קרן is כופר); this is considered merely a גילוי מילתא and it can be derived despite some discrepancies. It is only when we wish to derive a new type of מזיק that these פירכות are effective. See אמ"ה and פנ"י.

⁴ The פסוק reads 'אם כופר יושע עליו' (שמות [משפטים] כב,ל).

⁵ We do not say עליו (on the בעל הקרן) and not on the בעל הרגל; for both are parts of the (same) שור.

⁶ The תורה writes by בור (in כא,לג) that if a person made a pit and חמור וגו' fell into it. We derive from the word שור (which is seemingly superfluous) that **ולא אדם**.

⁷ The payment that is due for killing a person is called כופר. Once we derive from עליו that כופר is only by a שור שהרג, we know that there is no payment by a אדם. The word שור (by בור) which teaches us **ולא אדם** is (seemingly) superfluous.

⁸ This may be referring to a ישראל who bought a גוי as a slave but did not go through the process of having him become a formal עבד כנעני, which includes מילה וטבילה וכו'.

Or if a gentile who belongs to a ישראל fell into the בור. In both these cases⁹ the בעל הבור is פטור. We know this (only) from שור ולא אדם.

SUMMARY

We derive from 'עליו' that only שור is חייב בכופר and not באש. The פסוק שור ולא אדם comes to exclude an עבד ונכרי הקנוי לישראל.

THINKING IT OVER

1. There is a dispute later in the גמרא¹⁰ whether the כופר payment is the 'value' of the מזיק or the 'value' of the ניזק. Our תוספות asks two (seemingly conflicting) questions: Why is a בור exempt from כופר; and why the פסוק of שור ולא אדם is necessary. According to which of the two מ"ד (whether כופר is דמי ניזק or דמי מזיק), is which question of תוספות (more) appropriate?¹¹

2. What would be the דין by אש if it killed an עבד or a נכרי הקנוי לישראל?¹²

---

⁹ In these two cases there is a דין of monetary compensation. The owner lost the slaves who are his assets. This payment cannot be considered כופר; but rather ממון. It is only when a ישראל was killed that the 'payment' is כופר and not ממון. [There is a concept known as לבן חורין. אין דמים לבן חורין. There is no monetary value for a free man.] Therefore the עליו of מיעוט which is referring to כופר does not exclude payment for the עבדים (which is a monetary payment; not a כופר payment). However, from the פסוק שור ולא אדם which is written by בור, we exclude an אדם who was killed, from receiving monetary payments, and this refers to עבדים as well. See 'Thinking it over # 2.

¹⁰ דף מ,א.

¹¹ See בל"י אות רע"ט בד"ה והנה לפי שיטת"ק בשם הרא"ש.

¹² See בל"י אות רפד.